vertalen en zoo is *Gulden Venieren* geworden tot een ook voor ons gereformeerden leesbaar boek, een boek vol vriendelijke levenswijsheid.

3. *Het Evangelie van Johannes verklaard door Johannes Calvijn.* Opnieuw uit het Latijn vertaald door G. L. Gonus predikant te Overschie. Met een voorwoord van Dr. A. G. Honig Hoogleeraar in de Theologie te Kampen. Kampen — Ph. Zalsman — 1907.

Met de verschijning van het derde stuk is deze arbeid thans voltooid. Ds. Gonus, die een vertaling gaf naar de standaard-editie van Baum, Cunitz en Reuss, verdient lof voor de wijze waarop hij zich van zijn taak heeft gekweten.

Als Bijbel-uitlegger was Calvijn eenig en het verdient aanbeveling en aanmoediging zijn uitlegkundige werken, door vertaling, ook toegankelijk te maken voor wie het oorspronkelijke niet verstaan. Inzonderheid vestig ik de aandacht van onze Jongelingsvereenigingen op dit werk als een voortreffelijk hulpmiddel bij hun „Schriftonderzoek."

Vereenigingsleven.

DE BIJBEL IN JAPAN.

I.

Het is zeker niet zonder beteekenis, eens na te gaan, hoe in „het land van de rijzende zon" de Zon der kennisse van Gods heilig Woord rijst.

Om dat eenigermate te kunnen overzien, zal het noodig zijn, te beginnen met enkele cijfers omtrent het werk der evangelisatie weer te geven, die echter dán alleen op hun juiste waarde geschat kunnen worden, wanneer ze gesteld worden naast eenige getallen, die op het land zelf en op zijn afgodendienst betrekking hebben.

De laatste cijfers gaan daarom voorop.

Volgens de volkstelling van 1904 heeft Japan een bevolking van 48 3 millioen inwoners, ongerekend de 3 millioen van Formosa en de 53 duizend van de Pescadores eilanden.

De voornaamste vormen van godsdienst, of, beter gezegd, van afgodendienst, zijn het Sintoïsme met zijn 84 duizend en het Buddhisme met zijn 117 duizend priesters.

Hoe de invloed van Japan in het verre Oosten steeds wassende is, en hoe die invloed zich niet uitsluitend tot het Oosten beperkt, maar zich tot ver in het Westen, tot in de landen van de Avondzon, het oude Europa, doet gevoelen met een kracht, die niet onderschat mag worden, omdat het gele licht, hetwelk de westerlingen aan den Oosterhorizont zien rijzen, voor hen de voorbode van een ernstig-dreigend gevaar is, — dat is uit de nieuwsbladen te goed bekend, dan dat daarop hier zou behoeven gewezen te worden.

Even bekend is het, dat de wedergeboorte van de Japansche Maatschappij tot de Westersche beschaving niet volbracht wordt zonder weeën, die vaak zoo ernstig zijn, dat het wel eens schijnt, alsof zij niet overwonnen zullen worden, en alsof zij tot een inzinking, tot een débâcle zullen moeten leiden vóór nog een normale toestand is bereikt geweest.

We laten dit alles echter rusten; slechts even stilten we het aan, omdat we niet gelooven, dat ontkend zou kunnen worden de beteekenis, die de groote worsteling van Japan heeft voor de komst van Gods Koninkrijk in dat land; of ook omgekeerd — want ook hier is een wisselwerking — de beduidenis van de christianiseering van het rijk van den Mikado voor zijn sociale en politieke opkomst.

Ten behoeve van de bijbelverspreiding is Japan verdeeld in twee gedeelten, wier bevolking ongeveer gelijk is.

Voor het Noordoostelijk deel van het Japansche grondgebied is de bearbeiding van het volk toevertrouwd aan het Amerikaansche Bijbelgenootschap, terwijl het Zuidwestelijk deel van het Keizerrijk komt voor rekening van de twee gezamenlijk arbeidende genootschappen, namelijk het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap en het Nationaal Bijbelgenootschap van Schotland.

De hoofdquartieren van de beide arbeidsvelden bevinden zich respectievelijk te Yokohama en te Kobé.

De cijfers, die we hier laten volgen, hebben betrekking op den arbeid in het Zuidwestelijk deel van Japan. Daar werden in 1906 door de bijbelcolporteurs verkocht 94 930 bijbelboeken (als er niets bijgevoegd is, worden onder deze benaming zoowel de complete bijbels als de gedeeltelijke uitgaven ervan verstaan), tegen 46.931 in 1905, terwijl de totaaluitgifte terugliep van 286.601 in 1905 tot 173 571 in 1906.

Schijnbaar is hier alzoo een achteruitgang van niet geringe beteekenis te constateeren.

Maar het is ook niet meer dan schijn, want als men de gespecificeerde cijfers nagaat, blijkt, dat er in 1906 576 bijbels en 8138 testamenten meer verkocht zijn dan in 1905, maar 122000 kleinere gedeelten van den bijbel minder. Dit laatste vindt zijn omstandigheid hierin, dat men in 1905 niet voorbijgezien heeft de beteekenis van Gods Woord op het slagveld, en van niet minder dan 163.000 voor gratis verspreiding beschikbaar gestelde boeken een enorm aantal nodig had voor uitdeeling onder de gewonden en de krijgsgevangenen.

Neemt men dan ook alleen de cijfers, die waarde hebben bij de beantwoording der vraag, of de evangelisatie in Japan inderdaad vooruitschrijdt, dan is 1906 tegenover 1905 sterk vooruitgegaan.

Dat treedt te meer in het licht, als men in aanmerking neemt, dat de Genootschappen beschikken over Nieuwe Testamenten, die niet meer kosten dan — in Hollandsch geld — ruim 6 cents, zoodat de begeerigen naar het Brood des Levens in Japan liever een heel Nieuw Testament koopen, dan de naar verhouding veel duurdere afzonderlijke gedeelten ervan.

Het zal wel niet behoeven vermeld te worden, dat het voor het Britsch Genootschap onmogelijk is, — ook zelfs bij een groote oplage, — voor den genoemden prijs de Testamenten voor de uitgifte gereed te maken.

Op ieder Nieuw Testament wordt door het Genootschap dan ook geld toegelegd; maar dat is geen bezwaar, want voor 1906 staat tegenover een door verkoop opgebracht bedrag van nog lang geen 100.000 pond sterling, een bedrag aan gaven van bijna 150 000 pond.

Men kan hieraan afmeten, wat gedurende de 103 jaren van het bestaan van het Genootschap in de totale uitgaven ad ƒ 178.897 884 door de Christenen voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk, — d. w. z. alleen voor dezen één en tak van dienst, als we het zoo mogen zeggen, — is bijeengebracht.

Wat Japan betreft, heeft het Amerikaansche Bijbelgenootschap gedurende 1906 in het Noordoostelijk deel van het eilandenrijk in circulatie gebracht niet minder dan 120.455 bijbelboeken, zoodat in geheel Japan dat één jaar in omloop zijn gekomen totaal 204 000 bijbelboeken, bevattende den geheelen bijbel of gedeelten ervan.

Dat moge veel schijnen, en inderdaad ook een aantal zijn, dat tot dankbaarheid stemt, — toch is het getal betrekkelijk klein, als men het stelt tegenover het cijfer van meer dan 48 millioen inwoners des lands.

Uit de Pers.

Voor ditmaal nemen we uit de practische verklaring, die Ds. Wielenga van het Huwelijks formulier geeft, een stuk over:

Het heeft iets van een verademing, wanneer na het schier eentonig refrein: gij zult gehoorzamen, de vrouw ook op andere plichten gewezen wordt.

Gehoorzamen is *lijdelijk* zijn, maar het zou zijn miskenning van de vrouw, wanneer in het passieve leven alleen haar beteekenis werd gezocht.

Ook de vrouw wordt geroepen tot een leven van *actualiteit* (dadelijkheid) waardoor haar een plaats, niet onder, maar *naast* den man is verzekerd.

Het formulier zegt: »*Gij zult ook uwen man in alle goede en oprechte dingen behulzaam zijn, op uwe huishouding goede acht hebben, en in alle ingetogenheid en eerbaarheid, zonder wereldlijke pracht, wandelen, opdat gij anderen een goed voorbeeld van zedigheid moogt geven.*«

Dit is weer een stukje taalgoud, waardoor ons formulier, ook al schijnt het hier en daar verouderd, dierbaar blijft.

In weinige woorden wordt hier de roeping der vrouw tegenover het leven saamgevat.

Letterlijk uit de Schrift genomen is dit deel van het formulier niet, maar toch hooren we een nagalm van 1 Petr. 3, waar de apostel tot de vrouw zegt, dat zoo eenigen het woord ongehoorzaam zijn, dezen door den wandel der vrouwen, zonder woord, mogen gewonnen worden, als zij zullen ingezien hebben uwen kuischen wandel in vreesen. En dan spreekt hij verder het reeds vroeger aangehaalde oordeel uit, dat het ware sieraad der vrouw niet bestaat in het vlechten van haar of omhangen van goud, maar in den verborgen mensch des harten, in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedigen en stillen geest die kostelijk is voor God.

Blijkbaar heeft ons formulier drie plichten der vrouw op het oog.

Eerstens de plicht tegenover den *man*. - Zij moet hem behulpzaam zijn.

Ten tweede, de plicht tegenover het *gezin*. - Zij moet op haar huishouden goede acht hebben.

En ten derde tegenover de *wereld*. - Zij moet voor de wereld en toonbeeld van kuischheid en zedigheid zijn.

Strikt genomen zijn de beide laatste plichten indirect ook als plichten jegens den man bedoeld, gelijk trouwens uit de inleidende woorden blijkt: »Desgelijks zult gij, vrouwen, weten, hoe gij u naar het Woord Gods houden zult jegens uwen *man*.« Wij hopen straks aan te toonen, in welk opzicht de plichten der vrouw tegenover gezin en wereld indirect plichten jegens den man zijn.

Wij spreken thans eerst over den plicht der vrouw tegenover den man in directen zin.

Hier ligt haar wezenlijke bestemming als huisvrouw, want God schiep haar Adam tot *hulpe*.

Waar reeds vroeger deze bestemming der vrouw principieel ter sprake kwam, behoef ik hier slechts over de praktische zijde van dit onderwerp iets te zeggen.

Het hulpe zijn der vrouw voor den man begint bij het eenvoudigste. Zij draagt zorg voor zijn spijze zijn huis, zijn kleed, - de dingen, die de buitenzijde van het leven betreffen. Wanneer de man er slordig uitziet, wordt daarvan, - en in zekeren zin terecht - de vrouw een verwijt gemaakt. God gaf der vrouw over het algemeen een tijnen smaak en aesthetischen aanleg, waarmee zij den man dienen moet. En zij dient hem daarmede gaarne en is er trotsch op als haar man, ook wat zijn uiterlijk betreft, goed voor den dag kan komen.

Hoe groot de invloed der vrouw is in dezen, kan hieruit blijken, dat men den ongetrouwden man menigmaal aan zijn »uitwendigen mensch« herkent, en hoort: »Men kan zien, dat die man geen vrouw heeft«.

Veel verder gaat echter de roeping der vrouw wat betreft den arbeid des mans.

Arbeid en strijd zijn in dit leven niet zelden synoniemen. En nu weten wij er reeds op, dat de verstandige man de zorgen omtrent zijn arbeid zooveel hij kan voor de vrouw zal verbergen, maar niet altijd kan hij dat en mag hij dat. Waarom heeft God hem anders een *hulpe* gegeven? En hoe heerlijk kan het zijn felgedrukt hart verluchten, wanneer hij, in nood zijnde, zich eens voor een meegevoelend hart uitspreekt. Wat kan een enkel goedgekozen woord van de vrouw hem opbeuren. Hoe fijn is haar takt, - want zij kent den man immers in zijn zwakheid én in zijn kracht, - om door het juiste geneesmiddel van liefdebetoon de krankheid van het hart te genezen.

In het huwelijk is de gelegenheid zoo schoon tot behartiging van Paulus' woord: »Draagt elkanders lasten, en vervult alzoo de wet van Christus« (Gal. 6: 2).

Er zijn vrouwen, die dit niet goed begrijpen. In plaats van in den arbeid des mans in te leven en zijn zorgen te verlichten, leggen zij hem nog onnoodige lasten van het huisgezin bovendien op en overstelpen hem terstond bij zijn thuiskomst met klachten en bezwaren.

Na vervolgens uit den Trouwring van De Witt Talmage een stuk te hebben aangehaald, gaat Ds. Wielenga aldus voort:

Onnaspeurlijk is de vrouw in haar gangen, wanneer zij waarlijk lief heeft.

Voor het oog kan zij zelfs in haar liefde onredelijk zijn, en liefhebben beteekent niemand anders beminnen kan. Grove gebreken in het uiterlijk voorkomen van den man, lelijke fouten in zijn karakter, droeve misstapen in zijn levenswandel, — niets schijnt haar diepgewortelde liefde te kunnen verhinderen zich naar den man uit te strekken, om hem tot een *hulpe* te zijn.

In dit opzicht is er in haar liefde wel eens iets van de Goddelijke liefde, die het onedele en het verachte uitverkiest.

En dan, hoe menige man heeft hetgeen hij geworden is in de wereld aan zijn *hulpe* te danken.

Hoe menige man moet op het hoogtepunt van zijn leven erkennen: Ik zou nooit zoover gekomen zijn, wanneer ik *deze vrouw* niet had gehad.

Zou Luther zonder Catharina van Bora die Luther der Reformatie geweest zijn, wiens imposant beeld thans nog voor het bewonderend oog van het Protestantsche Europa oprijst?

Maar een voorbeeld van een huisvrouw als Catharina van Bora doet ons ook zien dat in de z.g. conjugale affectie het *geestelijk element* niet mag ontbreken.

De christen-huisvrouw behoort den man behulpzaam te zijn ook op den weg naar het Jeruzalem dat boven is. Wanneer het waar is, dat van het zwakkere vat op den man een vormende invloed uitgaat voor het tijdelijke leven, dan is zij niet minder het geschikte instrument tot opbouw van zijn geestelijk leven. De man moge priester zijn in het huis, — zij is de priesteres. En wat den man in zijn priesterlijke bediening voor het gezin mocht ontbreken, heeft zij aan te vullen of, als het kan, te genezen. Zoo zijn mij voorbeelden bekend van gezinnen, waar de vrouw door haar kloek en teeder optreden den man er toe bracht om te doen, wat hij eerst niet wilde of durfde, namelijk hardop aan den disch voor te gaan in het gebed en het lezen van Gods Woord. Zelfs weet ik van een vrouw, die, zoolang de man in deze taak tekort schoot, zelfs het gebed aan tafel deed, totdat de man beschaamd door haar voorbeeld, dit priesterlijk werk van haar overnam.

O, als de geschiedenis eenmaal al haar boeken openen zal, welke heerlijke bladzijden zullen daar blinken ter eere van de vrouw.

Gezegend de vrouw, die door liefdestriumfen den man aan zich bond door een band van de gemeenschap der heiligen.

Een band, die niet, gelijk de huwelijksband, door den dood wordt verbroken.

Een eenheid niet tot het vleesch, maar tot den geest.

Officieele Berichten.

De Prov. Synode van Overijsel zal dit jaar D.V. gehouden worden te Zwolle. De punten ter behandeling worden ingewacht bij den Kerkeraad vóór 28 Mei a.s.

Namens den Kerkeraad:

J. Boech.

Zwolle, 7 Mei 1908.

Korte notulen van de vergadering der classe Brielle, op 6 Mei 1908.

1. De vergadering wordt op de gewone wijze geopend.

2. De lastbrieven worden onderzocht, waaruit blijkt, dat op een drietal na, alle Kerken wettig vertegenwoordigd zijn. Aan twee diakenen wordt zitting en keurstem verleend.

3. Er wordt gerapporteerd van de visitatie in de Kerken op West Flakkee. Op eene enkele uitzondering na was de toestand vrij bevredigend.

4. Met de concept regeling voor het verband der Geref. Kerken, met de Theol. Fac. der V. U. kon men zich vrijwel vereenigen; uitgenomen met de uitkeering van een vast quotum, als te bezwarend voor zwakke Kerken, en wil daarvoor het houden van collecten bestendigd zien.

5. Als afgevaardigden naar de Part. Synode worden benoemd: als primi: Ds. Aalberts en Esselink, met de ouderlingen Bazoski en v. d. Linde; als secundi: Ds. Delfos en Dekker, met de ouderlingen v. Seters en J. C. Borgdorff.

6. De rondvraag ingevolge art. 41 levert geen bijzonderheden op.

7. Komt in behandeling de emeritaatsaanvrage van Ds. St., Dienaar des Woords te Middelharnis. De acta, daarop betrekking hebbende, worden besproken, waarna de classe in samenwerking met de Prov. Depp. a. h. tot het besluit moet komen, aan dien kranken Dienaar des Woords het emeritaat te verleenen.

8. Nadat nog eenige deputaten zijn benoemd, en Hellevoetsluis als permanent roepende Kerk der classe is aangewezen, wordt de vergadering op de gewone wijze gesloten.

Op last der classe voornoemd:

A. Delfos, *act.*

Kort verslag van de vergadering der classis Gorinchem, op 7 Mei te Gorinchem.

1. Opening op gebruikelijke wijze.

2. Moderamen: Ds. C. Lindeboom, praeses; Ds. G. Verrij, scriba; Ds. J. F. van Hulsteijn, assessor.

3. De heer M. Uijtenhoudt, candidaat aan de V. U., wordt praeparatoir onderzocht en met alle stemmen beroepbaar verklaard bij de Geref. Kerken.

4. Onderzoek naar art. 41 K. O. Langerak erlangt als consulent Ds. v. d. Vlies, Lekkerkerk. Ds. van Diemen.

Instructie Gorinchem: „De Kerkeraad van de Geref. Kerk van Gorinchem verzoekt doorzending naar de Generale Synode van het volgende voorstel:

De Synode besluit de pensioensbepalingen voor emeriti predikanten, vastgesteld op de Gen. Syn. van Utrecht 1905, zoodanig te wijzigen, dat worde vermeden de thans bestaande mogelijkheid, dat bij een genoten hooger tractement een lager pensioen wordt ontvangen.

De Kerkeraad voornoemd geeft daartoe aan de Synode in overweging, aan de woorden: „en in Kerken, die een tractement van ƒ 1400 of meer konden geven, gesteld wordt op niet minder dan drie vijfden van het bedrag van dat tractement" (de Kerkerorde, ed. Renkema, bl. 78, regel 7 van boven) toe te voegen de woorden: „vermeerderd met 20 pCt. voor het genot van pastorie, ter vergoeding van huishuur, enz., voor de gevallen, dat deze emolumenten boven het tractement in geld worden genoten".

De classis vereenigt zich met dit verzoek.

5. Met 23 van de 28 stemmen wordt aangenomen het voorstel-Kapteijn:

„De classis Gorinchem, vergaderd den 7en Mei te Gorinchem, kennis genomen hebbende van het Rapport inzake het Contract met de Theol. Faculteit a. d. V. U., en van het desbetreffende voorstel van de kerk van Gorinchem,

erkennende dat de historisch geworden verhouding der kerken tot de Faculteit een dergelijk contract toelaat;

oordeelende, dat nochtans naar het wezen van de Universiteit en de roeping der kerken zulk een contract de vrijheid van de Universiteit belemmert, en den kerken een taak oplegt, die tot haar rechten en plichten niet behoort;

spreekt de wenschelijkheid uit, dat de Generale synode besluite voorloopig geen gebruik te maken van de gelegenheid, bij contract zich zekere rechten tegenover de Theol. Fac. te doen toekennen, tenzij dan vrijwillig gegeven of door de Faculteit gevraagd advies;

dat de synode zulke maatregelen neme, waardoor de Theol. Fac. zooveel doenlijk waarborg ontvange, dat de zedelijke en financieele steun, totnogtoe geboden, bestendigd worde; gaat over tot de orde van den dag."

Door aanneming van dit voorstel was vanzelf verworpen het voorstel van de kerk van Gorinchem, bedoelende een wel omschreven verband tusschen onze kerken en de Theol. Fac. der V. U., met dien verstande, dat de kerken zich niet zouden bemoeien met benoeming enz. van Hoogleeraren, maar zich bepalen tot *toezicht* zoowel over het wetenschappelijk als over het confessioneel karakter van het onderwijs.

6. Naar de Partic. synode worden afgevaardigd: di. Kapteijn en Lindeboom (primi) en de di. Reijenga en v. d. Vlies (secundi); van de ouderlingen de brs A. W. de Leeuw en G. P. Scherpenzeel (primi) en H. J. van Andel, Kantijn en W. Slop Jr (secundi).

7. Aan de Partic. synode zullen ter benoeming worden voorgedragen als depp. voor art. 11: Ds. Reijenga, prim. en Ds. Kapteijn, sec; voor art. 13: dezelfde; voor art 49: Ds. Kapteijn, prim. en Ds. Reijenga, sec. en als zendings deputaat: Ds. Haspers.

8. Aanvrage van de Kerk van Leerdam om toepassing 2e trap der censuur, wordt teruggewezen naar den Kerkeraad.

9. Voorgelezen adviseerend schrijven van de Theol. profess. van de V. U. en van Kampen omtrent den Zondagsarbeid op de zuivelfabriek te Giessen—Nieuwkerk. Over deze adviezen en over het al of niet geoorloofde van zuivelbereiding op Zondag ontspon zich een levendige discussie met zeer uiteenloopende meeningen. Ten slotte verklaren zich 18 stemmen vóór de volgende uitspraak der classis (3 tegen, 2 blanco):

„De classis, gelezen en overwogen hebbende de rapporten der daartoe benoemde commissie, die onderling verschillen, alsmede de adviezen der Theol. hoogleeraren van de V. U. en van Kampen, die evenmin eenstemmig zijn, gehoord uit de discussies, dat deskundigen in deze zaak ook niet gelijk denken, van meening, dat in dezen de hoofdvraag is, of kaasmaken op Zondag als Sabbathsontheiliging kan worden aangemerkt, acht zich onbevoegd in deze zaak een wel gemotiveerd oordeel uit te spreken".

10. Gekozen als deputaat art. 19 K. O.: Ds. G. Verrij; als dep. voor de regeling der vacatuurbeurten, Ds. J. van der Vlies.

11. De voorzitter spreekt zijn blijdschap uit, dat Ds. Haspers vrijmoedigheid heeft gehad voor het beroep naar Scharendijke te bedanken en spreekt ook Ds. van Hulsteijn een hartelijk woord van afscheid toe bij zijn vertrek naar Waarder. Deze uit zijn dank en ontvangt acte van ontslag.

12. De vergadering wordt met dankzegging door Ds. van Hulsteijn gesloten.

Namens de classis voornoemd:

Ds. G. Verrij, *h. t. scriba.*

Buitenland.

Duitschland. De Stadszending te Berlijn.

Den 8sten Maart hield de Berlijnsche Stadszending, voor 31 jaar door den ex-hofprediker A. Stöcker opgericht, hare jaarvergadering. In deze tak van inwendige zending zijn zeven inspecteurs, vijftig zendelingen en elf zusters werkzaam. De arbeid is in Berlijn buitengemeen moeilijk. De sociaal-democratie is stelselmatig bezig het volk op te zetten tegen de religie en heeft een vast systeem om den volksgeest te vergiftigen, en hare voorstanders spreken dit ook openlijk uit. De mannen van de Stadszending brachten in het verloopen jaar 109,500 bezoeken, om hen die van de kerk vervreemd zijn, tot bekeering te roepen; 6000 bezoeken werden gebracht aan ouders die ongedoopte kinderen hadden. Vele menschen werden ook opgezocht, die van plan waren tot echtscheiding over te gaan. Gelijk men weet, wordt er door de sociaal-democraten sterk op gewerkt om de partijgenooten te bewegen de landskerk te verlaten. Dit jaar hadden de agitatoren in die richting veel succes. De vrouwen van hen die dezen stap deden om hunne kerk een scheidbrief te geven, vernemen dikwijls eerst dan wat hun man gedaan heeft, wanneer de stadszendeling komt om daarover te spreken. Het blijkt dan meermalen, dat de mannen handelden onder den druk van de leiders der sociaal democraten. De stadszendelingen hebben allen ervaren, dat het terrorisme dat de sociaal-democraten uitoefenen, sterker geworden is en ook kregen allen den indruk, dat de sociaal democratie hare nederlaag bij de stembus van verleden jaar wreken wil door zooveel mogelijk aan de kerk afbreuk te doen. Vaders verboden hunne kinderen de Zondag school te bezoeken; vrouwen werden mishandeld, omdat zij het abonnement op de *Sonntagsfreund* niet wilden opzeggen.

De strijd tegen de ontucht werd met groote krachtsinspanning gevoerd. De zusters bezochten 700 meisjes en vrouwen. Door het aanstellen van twee zusters voor de Middernachtzending is de wensch des harten van de gestorvene Emilie Osiander vervuld, die voor dit doel 2000 Mark legateerde. Sedert 11/2 jaar gaan ook de arbeiders der Stadtmission als middernachtzendelingen onder jonge mannen uit. De ervaringen die zij daarbij opdeden, zijn niet zoo ontmoedigend als men wel gedacht had. Bij den strijd tegen den alcohol had men niet zooveel met vooroordeelen te strijden als vroeger.

Frankrijk. Eene „los van Rome"-beweging in Frankrijk.

Volgens de *Mission World* heeft men ook in Frankrijk een „los van Rome" beweging gekregen. Eenigen tijd geleden zouden zich eenige Roomsche priesters met hunne gemeenten tot een bond vereenigd hebben, om zich van de Roomsche kerk af te zonderen. Zij kozen den gewezen Roomschen priester Meillon te Parijs tot leider. Hun programma is: Afscheiding van Rome, algeheele onafhankelijkheid van elke kerk, en toch federatie van de kerken onderling, eene constitutie op den grondslag van het evangelie, geheele vrijheid ten opzichte van de leerstellingen der Roomsche kerk, en het gebruik der Fransche taal bij de godsdienstoefeningen.

Dit programma is voor het grootste deel negatief, en voor zoover het dit niet is, klinkt het zeer vaag. Immers een iegelijk noemt hetgeen hij omtrent de waarheid Gods belijdt, het evangelie. Wij voor ons vreezen, dat indien het bericht van de *Mission World* waarheid bevat, ook deze beweging, evenals de oud-Roomsche onder leiding van den gewezen pater der Karmelieten Hyacinthe Loyson, op niets zal uitloopen, al zegt men dat 300 priesters met hunne gemeenten zich daarbij hebben aangesloten.

Volgens de jongste opgaven hebben in Oostenrijk ten gevolge van de „los van Rome"-beweging (die helaas een politieken bijsmaak heeft) 60,000 menschen de kerk van Rome verlaten, om Lutherasch, Gereformeerd of oud-Roomsch te worden.

Italië. De schoolstrijd ontbrand.

Ook in Italië wordt een heftige strijd gevoerd tusschen clericalen en anti clericalen, of liever tusschen de voorstanders en de tegenstanders der religie. Eene motie van den anti clericaal Bissolatie, tot strekking hebbende de afschaffing van het Godsdienstonderwijs op de lagere school, werd door de volksvertegenwoordiging afgestemd. Nu zal het voortaan van de beslissing van de raden der gemeente afhangen, of er al dan niet godsdienstonderwijs op de openbare school zal gegeven worden. Het is te vreezen, dat de strijd van het parlement overgebracht is in de gemeenten.

Het Roomsche congres, dat te Genua vergaderd geweest is, heeft zich daartegen verklaard. Het wil een principieele regeling van de onderwijsquaestie door het parlement, onafhankelijk van de wisselende meerderheden in de gemeenteraden.

De schoolstrijd is dus ook in Italië ontbrand. Van harte hopen wij, dat de Italiaansche Protestanten niet in hetzelfde euvel zullen vallen als de Fransche.

Deze laatsten hebben toch sedert een twintigtal jaren de anti clericale politiek der regeering gestemd; zij meenden aan het vaderland verplicht te zijn de godsdienstlooze „leekenschool" te stellen boven de school waarin door leden van geestelijke orden onderwijs werd gegeven. En het gevolg is geweest, dat de Protestanten hunne eigen scholen zoo goed als zagen verdwijnen, terwijl door de „leekenschool" de natie werd ontkerstend.

N.-Amerika. Gevaar voor uitsterven van kerken.

Indertijd heeft president Roosevelt de uitdrukking „race suicide" in de wereld gebracht, om daarmede zekere praktijken te brandmerken die moeten uitloopen op den zelfmoord van het menschelijk geslacht. Als toch het aantal sterfgevallen dat der geboorten merkbaar gaat overtreffen, behoeft men geen meester te zijn in de cijferkunst om tot het besluit te komen, dat op den duur het menschelijk geslacht moet uitsterven.

In verband met „race suicide" spreekt *The Herald and Presbyter* van Cincinnati over „Church suicide". Dit blad wijst er op, dat het de vraag is voor menige kerk, of zij in de toekomst zal kunnen blijven bestaan.

Er wordt in genoemd blad gewezen op hetgeen in het jaarverslag van de bekende *Brick Presbyterian Church* van New York wordt medegedeeld.

Volgens dit jaarverslag telt deze gemeente 1003 leden, die tot het gebruik van het H. Avondmaal werden toegelaten. De leden dezer gemeente zijn niet karig in het geven van bijdragen en aalmoezen, want er werd ongeveer ƒ 380,000 in het afgeloopen jaar voor allerlei doeleinden geofferd. Geen wonder daarom, dat deze gemeente bekend is om den invloed, dien zij naar buiten uitoefent en de mildheid waarmede door haar de zending en verschillende philanthropische instellingen gesteund worden. Volgens de statistiek der Zondagsschool zijn er echter van de 487 gezinnen, die tot deze gemeente behooren, slechts 87 waarin zich minderjarige kinderen bevinden, en in deze 87 huisgezinnen treft men slechts 163 kinderen aan, dus nog niet eens twee op elk gezin. Van deze 163 kinderen zijn er 40 die buiten de stad onderwijs ontvangen, terwijl er 45 zijn onder den leeftijd van 7 jaar.

Hieruit is gemakkelijk af te leiden, dat deze gemeente, als zij geen toevoer van buiten haar eigen kring ontvangt, onvermijdelijk moet uitsterven.

Niet ver van deze kerk vindt men een blok huizen bij de Fifth Avenue, waarin men slechts twee kinderen aantreft. Fifth Avenue is een der straten waarin de multi-millionairs hunne huizen gebouwd hebben.

Het kwaad van het neo Malthusianisme dringt helaas in alle kringen en standen door.

Gemengd Nieuws.

Studentenstaking. Een vijfhonderdtal studenten van de New-Yorksche hoogeschool hebben gestaakt. De heeren waren ontevreden over het optreden van een rijken nieuweling, die opvallend gekleed in een auto met bedienden in livrei naar de universiteit reed en zich daar ook bijzonder parvenu-achtig gedroeg. Tot straf wierpen zijn mede-studenten hem in een vijver, waarop de nieuweling druipend naar den rector liep en zich beklaagde. Den volgenden dag was zijn auto beschermd door gewapende particuliere detectives!

De rector stelde een onderzoek in en schorste de belhamels, die het arme rijke vaderszoontje hadden ondergedompeld, waarop de overige studenten zich met dezen solidair verklaarden en van de colleges wegbleven. Het slachtoffer zit daar nu als eenige toehoorder.

Volgens de nieuwe Roomsche huwelijkswetten vervat in den Pauselijken encycliek: »Ne temere«, die Paaschmorgen in alle Roomsche kerken werd afgelezen, is een huwelijk tusschen twee Roomschen of tusschen een Roomsche en een Protestant alleen dan wettig, als het bevestigd is door een Roomschen priester uit het Bisdom, waarin de gehuwden wonen.

Een vreeselijke misdaad is in de stad Denver in Colorado bedreven. De 40 jarige Guiseppo Alio, uit Sicilië geboortig, was bij de vroegmis in de St. Elisabeth Kerk en trad tot het altaar om te communiceeren. Op het oogenblik toen de priester Leo Heinrichs hem de hostie gaf, haalde Alio een revolver voor den dag en joeg den priester een kogel door het hart, waardoor deze levenloos nederviel. De moordenaar verklaarde, dat haat tegen de Roomsche kerk, waarin hij opgevoed was, hem tot deze daad gedreven had. Over de geheele nieuwe wereld is de bende van de zwarte hande verbreid; welke bende uit Italianen bestaande, door middel van dreigbrieven geld zoekt af te persen. Bij [het] onderzoek bleek het, dat Alio zich met anderen verbonden had, met het uitsluitend doel Roomsche priesters te vermoorden.

In Zwitserland heeft men den strijd tegen de absinth krachtig aangevat. De Bondsraad had een voorstel om de verkoop en den productie van dien verderfelijken drank voor geheel Zwitserland te verbieden, afgestemd, doch de nationale vergadering nam het met 82 tegen 53 stemmen aan. Nu moet het voorstel nog aangenomen worden door het volk; het is te verwachten, dat dit er zich in zijn meerderheid voor verklaren zal.

Winckel.

Voor Kinderen.

DE KLOKKETOREN.

VIII.

Nieuw gevaar.

Mijn oom staarde met groote oogen de vrouw aan, toen hij dit alles hoorde. Eindelijk barstte hij uit:

„Hoe is het mogelijk, dat ge mij zoo iets niet eer hebt verteld. Dan hadden we in tijds kunnen zien wat te doen. Had mijn zwager de erfenis van Schnabe met zijn broer gedeeld, dan had hij zich van den dienst kunnen vrijkoopen, hij zou niet in den oorlog zijn gedood en mijn arme zuster niet van verdriet gestorven zijn. Nu is de kleine Jan zoo arm als een kerkrat. O, hadden we maar eer alles geweten!"

„Ik kon mij toch moeilijk mijn meester tot vijand maken," zei de juffrouw. „Ik at zijn brood. Ik zag wel veel, maar het was niet rechtstreeks mijn zaak. En toen mijnheer Carl begreep dat ik veel meer gemerkt had dan hem lief was, beloofde hij mij gouden bergen als ik zweeg. Nu ik deed dat dan ook en dacht: het is eigenlijk mijn taak niet....."

„En van die gouden bergen hebt ge toch ook niet veel gezien," sprak mijn oom.

„Neen, wezenlijk niet. Toen de neef dood was en mijnheer Schaeffer al het geld had gekregen, vergat hij geheel wat hij mij had beloofd. Nadat ik zijn huis had verlaten en getrouwd was, bemoeide hij zich in 't minst niet meer met ons. Ik zou dan ook nu niet tot hem zijn gegaan, als we niet in zoo grooten nood waren geweest. Maar, zoo als ik zei, heeft hij mij ruw afgewezen. En nu ben ik ook niet gehouden, om niet te zeggen wat ik weet, althans aan u."

„En u hebt het thans maar eens bij ons beproefd," sprak mijn oom glimlachend. „Nu, wij zullen u niet aan de deur zetten; de vraag is evenwel, hoe lang ik zelf nog een huis zal hebben."